

**აკადემიკოსები აკაკი შანიძე და გიორგი ახვლედიანი –
ენათმეცნიერებაში ახალი თეორიული მიმდინარეობის („სტრუქტურალიზმის“)
წინამორბედნი¹**

თამაზ გამყრელიძე[†], მარინე ივანიშვილი

ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აკაკი შანიძემ და გიორგი ახვლედიანმა საფუძველი ჩაუყარეს ახალ საენათმეცნიერო აზროვნებას საქართველოში. ივანე ჯავახიშვილის სიტყვებით:

„ტფილისის უნივერსიტეტში ენათმეცნიერების დარგის შექმნა სამი პირის: პროფესორ იოსებ ყიფშიძის, პროფესორ აკაკი შანიძის და პროფესორ გიორგი ახვლედიანის ღვაწლს შეადგენს. პირველი მათგანის, სამწუხაროდ, უდროოდ გარდაცვალების გამო უდიდესი ტვირთი ორს უკანასკნელს დააწვა“.

აკაკი შანიძისა და გიორგი ახვლედიანის შემოქმედება უაღრესად მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ ქართული, არამედ ზოგადი ენათმეცნიერების თვალსაზრისით: ისინი, ფაქტობრივად, იმ თეორიულ-ლინგვისტური მიმდინარეობის წინამორბედნი აღმოჩნდნენ, რომელიც შეიძლება დახასიათდეს როგორც ენის სტრუქტურულ-ფუნქციური (ფუნქციონალურ-ფონოლოგიური) ანალიზი. ეს ფაქტი, სამწუხაროდ, ნაკლებადაა ცნობილი საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებისთვის და ჩვენი მოვალეობაა ფართოდ გავაცნოთ მათი ნააზრევი და დამსახურებული ადგილი მიუზღინოთ მსოფლიო ენათმეცნიერების ისტორიაში.

ევროპული და ამერიკული ენათმეცნიერების ისტორია შეიძლება განვიხილოთ როგორც „მეცნიერულ პარადიგმათა“ ერთგვარი მონაცვლეობა დროსა და სივრცეში, რაც სქემატურად შემდეგი მიმდევრობით შეიძლება იყოს წარმოდგენილი:

I პარადიგმა:

ა. არნოსა და კ. ლანსლოს „უნივერსალური გრამატიკა“;

II პარადიგმა:

„შედარებით-ისტორიული ენათმეცნიერება“ (ფ. ბოპი, კ. ბრუგმანი და ნეო-გრამატიკოსები, ა. მეიე...);

III პარადიგმა:

ნ. მარის „იაფეტური ენათმეცნიერება“;

IV პარადიგმა:

ფ. დე სოსიურის „სინქრონიული ენათმეცნიერება“;

ა) „სტრუქტურული ენათმეცნიერება“ (ნ. ტრუბეცკოი, რ. იაკობსონი);

---

¹ წინამდებარე ნაშრომი თამაზ გამყრელიძის ბოლო გამოკვლევაა. ნიშანდობლივია, რომ სტატია მაღლიერმა მოწაფემ თავის დიდ მასწავლებლებს – აკაკი შანიძესა და გიორგი ახვლედიანს მიუძღვნა. ჩემთვის დიდი პატივი იყო ჩემს ძვირფას მასწავლებელთან თანამშრომლობა, 2020 წლის აგვისტო, წავკისი-თბილისი, მ.ი.

ბ) „დესკრიფციული ლინგვისტიკა (ლ. ბლუმფილდი და ამერიკელი სტრუქტურალისტები...);

გ) „ენობრივი ტიპოლოგია და ლინგვისტური უნივერსალები“ (ჯ. გრინბერგი, გ. კლიმოვი...);

V პარადიგმა:

ნ. ჩომსკის „ტრანსფორმაციულ-წარმომშობი გრამატიკა“;

VI პარადიგმა:

„სტრუქტურულ-ტიპოლოგიური კომპარატივისტიკა“ (რ. იაკობსონი, ო. სემერენი, ვ. ლემანი, პ. ჰოპერი, თ. გამყრელიძე, ვ. ივანოვი და სხვ.);

VII პარადიგმა:

„ნოსტრატისტიკა და ენობრივი მაკროოჯახები“ (პ. პედერსენი, ვ. ილიჩ-სვიტიჩი, ს. სტაროსტინი, ა. ბომჰარდი, ჯ. გრინბერგი, მ. რულენი) (გამყრელიძე 2008:111-112).

XX საუკუნის დასაწყისში, უფრო ზუსტად – ოციან წლებში, ენათმეცნიერებაში, ისევე როგორც მეცნიერების სხვა დარგებში, იწყება ფენომენოლოგიური ანალიზის პერიოდი, როდესაც საგანთა და მოვლენათა ისტორიულ შესწავლას ცვლის მათი სისტემური ანალიზი, საგანთა და მოვლენათა გააზრება შინაგან სტრუქტურულ მიმართებათა გამოვლენისა და შესწავლის გზით. მეოცე საუკუნის მეცნიერებისათვის დამახასიათებელია ისტორიზმის, ევოლუციონისტური თვალსაზრისის ერთგვარი შესუსტება და მთელი ყურადღების გადატანა მოვლენათა და მიმართებათა შინაგან სინქრონიულ ანალიზზე.

სწორედ ეს პრინციპებია დამახასიათებელი ამ საუკუნის პირველი ნახევრის თეორიული ენათმეცნიერებისათვის და სწორედ ეს პრინციპები უდევს საფუძვლად ქართული ენის აკაკი შანიძისეულ ანალიზსა და გიორგი ახვლედიანის მიერ ქართული ენის ბგერითი შედგენილობის აღწერას.

მიუხედავად იმისა, რომ აკაკი შანიძეს არ მოუცია თავისი ლინგვისტური კონცეფციისა და მეთოდოლოგიის მთლიანი ფორმულირება, ენისადმი (ამ შემთხვევაში ქართული ენისადმი) მთელი თავისი მეცნიერული მიდგომითა და ენობრივი ანალიზის გამოყენებული ხერხებისა და მეთოდების მიხედვით, აკაკი შანიძის ლინგვისტური თეორია უნდა განვიხილოთ როგორც სტრუქტურულ-ფუნქციური და ენათმეცნიერების ისტორიაში იგი იმ მიმდინარეობებს შევადაროთ, რომლებიც შემდგომ ფერდინანდ დე სოსიურის სინქრონიული თეორიისა და პრადის საენათმეცნიერო სკოლის სტრუქტურალიზმის სახით ჩამოყალიბდნენ (იხ. IV პარადიგმა).

აღნიშნულთან დაკავშირებით საკმარისია დავასახელოთ ენობრივ ელემენტთა დაპირისპირების, „ოპოზიციის“ ცნება, რომელსაც, როგორც ენობრივი ანალიზის საფუძველს, ასე ფართოდ იყენებს აკაკი შანიძე; სწორედ ლინგვისტური ოპოზიციის პრინციპზე აიგება არსებითად სტრუქტურულ-ფუნქციურ მიმართულებათა ძირითადი კონცეფციები თანამედროვე ენათმეცნიერებაში.

აკაკი შანიძის მიერ შექმნილ გრამატიკულ სისტემაში წინადადების ცენტრს, მის სტრუქტურულ ღერძს წარმოადგენს ზმნა, რომლის გარშემოც თავს იყრის წინადადების ყველა დანარჩენი წევრი და მას გარკვეული შინაგანი კავშირით ერწყმის; ზმნა განსაზღვრავს წინადადების შინაგან სტრუქტურას, არსებითად, ენის მთელ გრამატიკულ წყობას. ამგვარი გაგება წინადადებისა ყალიბდება აკაკი შანიძესთან საკმაოდ ადრე, ქართული ზმნის ანალიზის

პირველი ცდებისთანავე, რაც ბუნებრივად ნაკარნახები იყო თვით ქართული ზმნის სტრუქტურული ხასიათით, მისი მრავალპირიანობით, რითაც იგი განსხვავდება სხვა ცნობილ ენათა ზმნური სტრუქტურებისაგან.

ეს კონცეფცია მარტივი წინადადების სტრუქტურაში ზმნის ცენტრალური ადგილის შესახებ ევროპულ მეცნიერებაში ფორმდება გაცილებით უფრო გვიან, XX ს. 30-იან წლებში, ფრანგი მეცნიერის ლუსიენ ტენიერის „სტრუქტურული სინტაქსის“ თეორიის სახით.

ქართულ ენათმეცნიერებაში ეს პრინციპები მწყობრ კონცეფციად საკმაოდ ადრე ჩამოყალიბდა, რაც დღეს ამერიკისა და ევროპის ენათმეცნიერების ასეთ დიდ ინტერესს იწვევს ქართული ენისა და ქართული ენათმეცნიერების მიმართ და რაც აკაკი შანიძის ნამოღვაწარს ამ ინტერესის ცენტრში აყენებს. ქართველმა მეცნიერმა ქართული ენის გრამატიკული სტრუქტურის თანმიმდევრული ანალიზისა და შესწავლის პროცესში ემპირიული გზით ფაქტობრივად ჩამოაყალიბა იმ მეთოდოლოგიის ძირითადი პრინციპები, რომლებიც უფრო გვიან თეორიულ საფუძველს უქმნის ზემოთ დასახელებულ მიმდინარეობებს ენათმეცნიერებაში. ამდენად, აკაკი შანიძემ ქართული ენის მწყობრი გრამატიკული სისტემის ჩამოყალიბებით ისეთი ენათმეცნიერული ღირებულებანი შექმნა, რომლებიც მნიშვნელოვანია არა მარტო ქართულ-ქართველური ენების შესწავლის თვალსაზრისით, არამედ თეორიულ-ენათმეცნიერული თვალსაზრისითაც საზოგადოდ და ლინგვისტურ თეორიათა და ენათმეცნიერების ისტორიის თვალსაზრისით – განსაკუთრებით. იქ, სადაც სტრუქტურული ქაოსი და გაურკვეველობა სუფევდა, აკაკი შანიძემ არაჩვეულებრივი სიცხადე შეიტანა და სტრუქტურული წესრიგი დაამყარა. ამით მან მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი ახალი ქართული ენათმეცნიერების ფართო ასპარეზზე გამოსვლას და აკაკი შანიძე საერთაშორისო წრეებში ერთხმად აღიარეს კავკასიური ენათმეცნიერების პატრიარქად.

ა. შანიძის გრამატიკული მოძღვრება ძირითად მომენტებში შეიძლება განვსაზღვროთ როგორც ერთ-ერთი ადრინდელი ნაირსახეობა სტრუქტურალიზმისა მორფოლოგიის სფეროში. მის მიერ შემუშავებული პროცედურა მორფოლოგიური ანალიზისა ნათლად გამოხატულ „სტრუქტურალისტურ“ ხასიათს ატარებს. სტრუქტურალიზმის მიმდინარეობათაგან ა. შანიძის გრამატიკული შეხედულებანი ყველაზე მეტ საერთოს პრალის სკოლის (ე.წ. „ფუნქციონალური ლინგვისტიკის“) იდეებთან და მეთოდებთან ამჟღავნებენ: „ფუნქციის წამოწევა და მისთვის სათანადო ადგილის მიჩენა“, პარადიგმატული ასპექტის უპირატესობა სინტაგმატურთან შედარებით, ერთგვარი მიდრეკილება ბინარიზმისკენ ის ნიშან-თვისებებია, რომლებიც გვაძლევენ უფლებას ა. შანიძის გრამატიკული მოძღვრება პირველ რიგში სწორედ „ფუნქციონალური ლინგვისტიკის“ თავისებურ ვარიანტად მივიჩნიოთ (მაჭავარიანი 1967: 63-64).

მართლაც, პრალის სკოლის მიდგომა განიხილება როგორც სტრუქტურალიზმისა (კონტექსტის უმთავრესი მნიშვნელობის აღიარება) და ფუნქციონალიზმის (ყოველი ენობრივი ერთეული ან კომპონენტი – ფონემა, მორფემა, სიტყვა, წინადადება, – არსებობს იმიტომ, რომ მას გარკვეული ფუნქცია აკისრია) ნაზავი; ისინი ყურადღებას ამახვილებდნენ არა მხოლოდ ენის, არამედ მისი თითოეული ელემენტის ფუნქციაზე სისტემაში, ხოლო ენის ანალიზისას სინქრონიულ და დიაქრონიულ მიდგომას ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში გაიაზრებდნენ, მათთვის ენა სისტემათა ანუ სუბსისტემათა სისტემაა. ისინი სოსიურისაგან განსხვავებით მკვეთრად არ მიჯნავდნენ ერთმანეთისაგან სინქრონიასა და დიაქრონიას.

აკაკი შანიძის კვლევის მთავარი ამოცანაც, პრადელების მსგავსად, იყო სისტემის შინაგანი კანონზომიერებების გამოვლენა „სტრუქტურულ მთლიანობაზე“ ყურადღების გამახვილებით. მან შექმნა მოძღვრება, ფუნდამენტური საფუძველი ქართული ენის შემდგომი სინქრონიული კვლევისა, ამის დასტურია ის გამოკვლევები, რომლებიც იწერებოდა, იწერება დღეს და აუცილებლად დაიწერება მომავალში.

ფონოლოგიამ – ფუნქციონალურმა თვალსაზრისმა ენის ბგერითი შედგენილობის შესწავლაში – რაც დასრულებული სახით ჩამოყალიბდა პრადასა და შემდგომ ვენაში დიდი რუსი ენათმეცნიერის – ნიკოლოზ ტრუბეცკოს მიერ XX საუკუნის ოცდაათიან წლებში, სრულიად ახალი პერსპექტივები გადაშალა ენათმეცნიერების წინაშე (იხ. IV პარადიგმა).

გიორგი ახვლედიანის შრომებში აშკარად ვლინდება ფუნქციონალური თვალსაზრისი ენის ბგერითი შედგენილობის ანალიზში და, თუმცა აქ ჯერ არა გვაქვს

„დიფერენციალური ნიშნის“ ცნება, შემოტანილი მეცნიერებაში უფრო გვიან რომან იაკობსონისა და ნიკოლოზ ტრუბეცკოს მიერ, მაგრამ უკვე აშკარად იჩენს თავს დაპირისპირება კონკრეტულ ბგერასა და ფონემას, როგორც ენის ფუნქციონალურ ერთეულს, შორის.

ეს იყო იმ დროისათვის უდიდესი მიღწევა, ერთ-ერთი ყველაზე ადრინდელი ნიმუში ენათმეცნიერების ისტორიაში ენის ბგერითი ერთეულის განხილვისა ფუნქციონალური თვალსაზრისით. გიორგი ახვლედიანი იკვლევს ქართულ ფონემათა მიმართებებს სისტემასა და ტექსტში, ადგენს ქართული ენის პარადიგმატულ და სინტაგმატურ სტრუქტურებს.

ენობრივ მოვლენათა განხილვა ამგვარი სისტემურ-ფუნქციონალური თვალსაზრისით, რაც გიორგი ახვლედიანის ჯერ კიდევ ადრინდელ ნაწერებში იჩენს თავს, შესაძლებელია მისი მასწავლებლის – ლ. შჩერბას და საერთოდ იმდროინდელი რუსული ენათმეცნიერების გავლენას მიეწეროს, რომლის ბრწყინვალე ტრადიციების გამგრძელებლად საქართველოში გიორგი ახვლედიანი მოგვევლინა, ხოლო თვით რუსეთში, სამწუხაროდ, ჩაკვდა „ახალი საენათმეცნიერო მოძღვრების“ მოძალების გამო. სწორედ ამ ტრადიციებმა მოგვცა შემდგომ ე.წ. „პრადის სკოლის“ ფონოლოგიური მოძღვრება, რომელიც საფუძვლად დაედო თანამედროვე ფონოლოგიურ თეორიებს.

გიორგი ახვლედიანის მიერ გატარებული ფუნქციონალური თვალსაზრისი ამ ტრადიციების ასახვას წარმოადგენს, გადმოტანილს ქართულ-კავკასიურ ენობრივ სამყაროში. ამით გიორგი ახვლედიანის ღვაწლი და ნააზრევი სცილდება საკუთრივ ქართული ენათმეცნიერების ფარგლებს და თვალსაჩინო ადგილს იმკვიდრებს მსოფლიო ენათმეცნიერების ისტორიაში. დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ გიორგი ახვლედიანი, სხვა გამოჩენილ ენათმეცნიერებთან ერთად, ფონოლოგიური თეორიის ერთ-ერთი ყველაზე ადრინდელი წარმომადგენელია და მის მიერ თანამედროვე ფონოლოგიის ჩამოყალიბებაში შეტანილი ეს მნიშვნელოვანი წვლილი სათანადოდ უნდა შეფასდეს ენათმეცნიერების ისტორიაში.

საბჭოეთის დროის იდეოლოგიური წნეხის გამო ენათმეცნიერები დაგვიანებით ან საერთოდ ვერ ეცნობოდნენ თავიანთი თანამედროვე უცხოელი კოლეგების ნაშრომებს (მით უმეტეს, ემიგრანტებისას), რაც განაპირობებდა საბჭოთა ენათმეცნიერების ჩაკეტილობას, ხელს უშლიდა ლინგვისტური იდეებისა და თეორიული სიახლეების ურთიერთგაზიარებას. როგორც ჩანს, მაგალითად, გიორგი ახვლედიანი მხოლოდ მას შემდეგ გასცნობია ნიკოლოზ

ტრუბეცკოს ნაშრომს „ფონოლოგიის საფუძვლებს“, როდესაც იგი ითარგმნა გერმანულიდან რუსულად და გამოიცა საბჭოთა კავშირში. მანამდე გიორგი ახვლედიანი დამოუკიდებლად ავითარებდა თავის მოსაზრებებს ქართული ენის თანხმოვანთა სამეულთა სისტემაზე, მის მიერ გამოთქმული შეხედულებები ჩამოყალიბებულია 1922-26 წლებში გამოქვეყნებულ სტატიებში. გ. ახვლედიანის მსჯელობა ქართული ენის სამეულთა სისტემაზე ამჟღავნებს საოცარ მსგავსებას ნ. ტრუბეცკოს „ფონოლოგიის საფუძვლებში“ განხილული კორელაციისა და ფონემათა კორელაციური კონების მაგალითებთან. ასევე, რომან იაკობსონი გ. ახვლედიანის ნაშრომს ქართული და კავკასიური აბრუპტივების შესახებ მხოლოდ 1951 წელს გაეცნო ლ. შჩერბასადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კრებულიდან. მოგვიანებით მან დაწერა სპეციალური ნაშრომი აბრუპტივების შესახებ, რომელიც დაიბეჭდა 1968 წელს მასაჩუსეტსის ტექნოლოგიურ უნივერსიტეტში. აქ იგი მაღალ შეფასებას აძლევს გ. ახვლედიანის წვლილს ქართული და კავკასიური აბრუპტივების კვლევის საქმეში.

ქართული ენის ბგერითი შედგენილობის ანალიზმა ფუნქციონალური თვალსაზრისით საშუალება მისცა გიორგი ახვლედიანს დაედგინა მთელი რიგი ენობრივი კანონზომიერებანი, რომელთაც არსებითი მნიშვნელობა აქვთ ქართველური ენების შესასწავლად სინქრონიულ თუ დიაქრონიულ ასპექტში. ფონეტიკურ-ფონოლოგიური ხასიათის შრომებში, რომლებიც ქართული ენის ბგერითი შედგენილობის აღწერას მიეძღვნა, გიორგი ახვლედიანმა გამოიკვლია თანხმოვანთშეერთების წესები, რის საფუძველზეც მან შემდგომ ჩამოაყალიბა „აქცესიურ-დეცესიურობის“ თეორია, დაადგინა ქართული „აბრუპტივებისა“ და „მჟღერი ხშულების“ ფონეტიკურ-ფონოლოგიური ბუნება, გაარკვია კომბინატორული ხასიათის ბგერათა ცვალებადობის მექანიზმი ქართულში და მრავალი სხვა, რასაც არსებითი მნიშვნელობა აქვს არა მარტო ქართული ენის აღწერისა და შესწავლის, არამედ ზოგადი ენათმეცნიერების თვალსაზრისითაც, როგორც ენობრივი სისტემის ფონეტიკურ-ფონოლოგიური კვლევის ბრწყინვალე ნიმუშებს. აქვე ჩამოყალიბებულია ფუნქციონალური ხმოვანთმონაცვლეობის – „აბლაუტის“ (აპოფონიის) ძირითადი სახეები და განსაზღვრულია მისი როლი ქართულ ენობრივ სისტემაში.

გიორგი ახვლედიანის თეორია „აქცესიური“ და „დეცესიური“ კომპლექსების შესახებ, რომელიც მან ქართველური ენების მონაცემების საფუძველზე შეიმუშავა, ზოგადლინგვისტური ხასიათისა აღმოჩნდა, რამდენადაც აქ დადგენილი კანონზომიერებანი თანხმოვანთა შეერთებისა დამახასიათებელი უნდა ყოფილიყო ენათა დიდი უმრავლესობისათვის. როგორც ბოლო ხანებში გაირკვა, „აქცესიურ-დეცესიურობის“ თეორია ეფექტური საშუალებაა აგრეთვე ინდოევროპულ ენათა მთელი რიგი ისტორიული კანონზომიერების გამოსავლენად და ასახსნელად, რაც ამ თეორიას ინდოევროპული ენების შედარებით-ისტორიული შესწავლის სამსახურში აყენებს და, ამდენად, გიორგი ახვლედიანის სახელს ინდოევროპული ენათმეცნიერების ისტორიაშიც თვალსაჩინო ადგილს უმკვიდრებს.

დღეს ენის ბგერითი შედგენილობის ფუნქციონალური ანალიზი უკვე საყოველთაოდ აღიარებული და გავრცელებული მეთოდია და მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოებრიობამ უნდა იცოდეს, რომ ამ საენათმეცნიერო მიმდინარეობის სათავეში ქართველი ენათმეცნიერიც დგას.

ამა თუ იმ ხალხის საყოველთაო აღიარების საფუძველს მხოლოდ მის მიერ შექმნილი ობიექტური, ნამდვილი და გაუზვიადებელი მეცნიერული თუ კულტურული ღირებულებები

ქმნის, რომლებიც საბოლოო ანგარიშით ამ ხალხის მუდმივ ღირებულებებად იქცევა და რომელთა მიხედვითაც ფასდება მისი წვლილი და ადგილი საკაცობრიო ცივილიზაციაში. სწორედ ამგვარი ჭეშმარიტი მეცნიერული და კულტურული ღირებულებანი უნდა გახდეს ჩვენი ხალხის თვითდამკვიდრების უპირატესი საფუძველი.

ამგვარ გარდაუვალ ღირებულებად იქცა ქართული კულტურისათვის აკაკი შანიძისა და გიორგი ახვლედიანის სამეცნიერო მემკვიდრეობა.

ლიტერატურა:

გამყრელიძე თ. (2008) ენა და ენობრივი ნიშანი (რჩეული ნაწერები). თბილისი.

ივანიშვილი მ. (2021) ქართულ ენათმეცნიერებაში სტრუქტურალიზმის განვითარების სათავეებთან: აკაკი შანიძე, თსუ, თბილისი.

მაჭავარიანი გ. (1967) ა. შანიძის გრამატიკული კონცეფციის ზოგიერთ საკითხი სტრუქტურული ლინგვისტიკის თვალსაზრისით, „ორიონი“, თბილისი.

Academicians Akaki Shanidze and Giorgi Akhvlediani - Forerunners of a New Theoretical Movement (“Structuralism”) in Linguistics

Thomas Gamkrelidze†, Marine Ivanishvili

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Summary

The creative work of Akaki Shanidze and Giorgi Akhvlediani is extremely important not only from the point of view of Georgian but also that of the general linguistics: it turned out that they are, in fact, the forerunners of the theoretical-linguistic movement, which can be characterized as a structural-functional (functional-phonological) analysis of language. This fact, unfortunately, is less known to the international scientific community, and it is our duty to make it well aware of their viewpoint and appropriate its well-deserved place in the history of world linguistics.

A. Shanidze’s grammatical doctrine in the main moments can be defined as one of the earliest types of structuralism in the field of morphology. The procedure of morphological analysis developed by him is of a clearly manifested “structuralist” character. From the movement of structuralism A. Shanidze’s grammatical viewpoints are most in line with the ideas and methods of the Prague School (so-called “functional linguistics”). The main task of Akaki Shanidze’s research, like that of the Praguers, was revealing internal regularities of the system with a focus on “structural integrity”. He created the doctrine, the fundamental basis for further synchronic research of the Georgian language, as evidenced by the researches that were written, are being written today and will indispensably be written in the future.

Giorgi Akhvlediani’s theory of “accessive” and “decessive” complexes, which he developed based on the data of the Kartvelian languages, turned out that have a general linguistic character, as the regularities of the consonant juncture, established here, should have been characteristic for the vast majority of languages. As it has recently become clear, the theory of “accessivity-decessivity” is also an effective way to reveal and explain a number of historical regularities of Indo-European languages, that puts this theory at the service of a comparative-historical study of the Indo-European languages and, thus, establishes for the name of Giorgi Akhvlediani a prominent place in the history of Indo-European linguistics.